

Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Høringsvar fra De Anbragtes Vilkår

De Anbragtes Vilkår (DAV) har den 3. november 2025 modtaget et høringsbrev vedrørende udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

DAV vil indledningsvis gerne takke for muligheden for at afgive høringsvar til lovforslaget. I DAV arbejder vi for at skabe et skolesystem, som møder alle elever, uanset deres baggrund, med positive forventninger, ser deres adfærd i relation til den kontekst og situation, de befinder sig i, og hjælper med at skabe tryghed og trivsel for alle.

DAV har en række bemærkninger og anbefalinger til lovforslaget, som uddybes i det følgende.

Inspirationen fra voksenansvarsloven risikerer at øge magtanvendelse på skoleområdet

Med forslaget om at gøre det muligt at anvende både fysisk guidning, afværgehjælp og fysisk magtanvendelse i skolen flyttes voksenansvarsloven, som er en del af socialområdet, over til skoleområdet. Ansvar for at varetage omsorgen for eleven i skoletiden overgår således til skolens personale, når forældrene eller andre primære omsorgspersoner har forladt skolen. Tilsammen udgør disse ændringer i loven en markant udvidelse af personalets magtbeføjelser over for eleverne. Og ikke nok med, at voksenansvarsloven flyttes over til skoleområdet, så udvides beføjelserne yderligere. Lovforslaget vil også give mulighed for at anvende fysisk magt ved uro og forstyrrelse af undervisningen. I DAV stiller vi os særligt stærkt kritisk overfor denne ændring. Øget brug af magt og eksklusion fra undervisningen er ikke løsningen på pædagogiske udfordringer med uro og konflikter i skolen.

Regler i lovforslaget er ikke blevet mere klare

I DAV er vi enige i, at det med de nuværende regler ikke er tydeligt nok, hvornår personalet må gøre brug af fysisk magt. Vi mener dog ikke, at svaret på denne uklarhed, som med rette kan skabe usikkerhed blandt personalet, er øgede magtbeføjelser. Brug af fysisk guidning og fysisk magtanvendelse i skolen, giver ikke den tydelighed, som lærerne har efterspurgt. Det er derimod fornødt, at reglerne præciseres og at der investeres i at udbrede viden om betydningen af dette til skoleledere og lærere.

Når reglerne i lovforslaget fortsat er uklare, er vi bekymrede for, at grænsen mellem de forskellige handlemuligheder udviskes, så personalet på skolerne fortsat havner i gråzoner, der stiller alle involverede parter dårligt. Det bliver således en individuel vurdering for personalet hvad en "kortvarig fastholdelse" betyder og dermed også uklart, hvornår en situation ændres til at blive en fysisk magtanvendelse. Det samme gælder for vurderingen af, hvad der ligger i begrebet "gør fysisk modstand". Denne uklarhed svækker elevernes retssikkerhed, da det kan blive svært at vurdere, hvornår en fysisk magtanvendelse var unødigt og ude af proportioner. DAV opfordrer derfor i høj grad til, at man i stedet for at øge magtbeføjelserne i skolen arbejder med at få præciseret de eksisterende regler og sørger for, at alt personale på skolerne er bekendt med dem.

Magtanvendelse påvirker også de børn og unge som ser på

En udvidelse af muligheden for at anvende fysisk magt i skolen beskytter ikke skolens fællesskab, snarere tværtimod. Vi ved fra vores bagland af unge og voksne med anbringelseserfaring, at magtanvendelser i høj grad også påvirker de børn og unge, som overværer hændelsen. Det skaber utryghed blandt eleverne, som i sidste ende skader fællesskabet og relationen til personalet. DAV opfordrer derfor til, at det bliver indskrevet i loven, at skolerne skal formulere en procedure for, hvordan der tages hånd om de elever, som har overværet en magtanvendelse.

Udbredt brug af vikarer risikerer at øge brugen af magtanvendelser

I DAV er vi stærkt bekymrede for, at den udbredte brug af vikarer i skolerne risikerer at øge brugen af fysisk magt. Ifølge en analyse fra Danmarks Statistik fra 2025 blev 42,8 pct. af timer i folkeskolen varetaget af vikarer. Antallet af vikarer er næsten fordoblet på 10 år. Mange af disse vikarer har ikke de tilstrækkelige kompetencer og den uddannelse, der skal til, og de kender ikke eleverne, så de ved ikke hvad der kan forebygge konflikter i den enkelte klasse. For at begrænse risikoen for unødvendige magtanvendelser anbefaler DAV derfor, at der igangsættes en indsats for at nedbringe brugen af vikarer.

Registrering af magtanvendelse bør gøres mere omfattende og præcis

Magtanvendelse er en voldsom og indgribende handling, som sætter spor. I DAV har vi desværre mange eksempler på, hvor voldsomt det opleves, når voksne anvender magt overfor børn og unge. Netop fordi magtanvendelse er så alvorligt et indgreb i barnets eller de unges integritet og selvbestemmelsesret, er det afgørende, at reglerne ledsages af eksplicite retssikkerhedsgarantier. Det gælder bl.a. partshøringspligt, begrundelses- og dokumentationspligt, klagemulighed og eksternt tilsyn. Det er garantier og krav, der skal beskytte elevernes retssikkerhed. DAV opfordrer derfor kraftigt til, at disse retssikkerhedsgarantier indskrives i loven. Det er ikke tilstrækkeligt at gøre eleven og dennes omsorgspersoner "bekendt med" med registreringen.

Brug af magt bør desuden altid følges op med vejledning af det involverede personale, så uundgåelige magtanvendelser altid fører til læring og styrker forudsætningerne for at forebygge og nedbringe antallet af magtanvendelser.

For at få bearbejdet hændelsen, genoprette tryghed og relationen til personalet efter en magtanvendelse, mener DAV, at det bør være et krav i loven, at skolen forpligtes til at sikre, at eleven får (mulighed for) at tale hændelsen igennem med en voksen på skolen. Der skal være en klar og fast procedure for dette. Eleven skal ikke efterlades med ansvaret for at komme videre efter magtanvendelsen. Børn og unge, der enten er i anbringelse eller står i en anden udsat position, risikerer i højere grad ikke at få talt om magtanvendelsen med en voksen – det gælder både, hvis de selv har været udsat for magtanvendelse eller har overværet, at det sker for en anden elev. I DAV opfordrer vi derfor til, at skolerne forpligtes til at være særligt opmærksomme på denne gruppe elever.

Registreringer og kommunalt tilsyn bør ikke stå alene. DAV anbefaler derfor, at ministeriet forpligter sig til at evaluere på virkningen af en ny lov og fastsætter, hvad der skal ske, hvis antallet af magtanvendelser stiger. Det bør ikke være op til den enkelte kommune at beslutte, hvad de gør

med indberettede magtanvendelser og hvordan de skal agere, hvis antallet af magtanvendelser, stiger på de enkelte skoler.

Skolerne bør forpligtes til at arbejde forebyggende

I DAV mener vi generelt, at de forebyggende og tidlige indsatser i skolen skal styrkes. Desværre nævnes forebyggelse og tidlig indsats intet sted i selve lovforslaget. Det undrer os, da forskning viser, at forebyggelse virker. Derudover er det forebyggende arbejde en vigtig del af den norske lovgivning, som lovforslaget er inspireret af. I DAV opfordrer vi derfor til, at skolernes arbejde med forebyggelse indskrives som en forpligtelse i lovforslaget. Det forebyggende arbejde bør foregå i den enkelte klasse mellem lærere og elever. Vi opfordrer til, at hver skole opretter et konflikthåndterings- og forebyggelsesteam, som kan rådgive skolens øvrige personale.

Det er ikke tilstrækkeligt, at samtaler om forebyggende arbejde ender med kun at foregå ved de årlige skoleudviklingssamtaler i skolen, hvor eleverne ikke får mulighed for at komme til orde. Og det er heller ikke tilstrækkeligt, at der kun sættes ind på de skoler som allerede har udfordringer med vold og uro.

Ved tegn på mistriksel hos elever skal skolerne skride tidligt ind, så man undgår at voldsomme situationer opstår. Det betyder, at den enkelte skole bør forpligtes til at udvikle personalets kompetencer indenfor specialpædagogik og håndtering af konfliktsituationer. Forebyggende og tidlige indsatser kræver desuden, at der afsættes ressourcer til at reducere ventetiderne i PPR, så elever som mistrives ikke skal vente for længe på den støtte, de har brug for, og derfor kan ende med at reagere uhensigtsmæssigt. Lærerne skal ikke stå alene med at løse disse udfordringer. Det kræver et stærkt tværfagligt samarbejde, og et kontinuerligt fokus på at sikre en god og tryk klassekultur. Vi ved, at dette alt sammen kræver ressourcer, men alternativet er hverken menneskeligt eller økonomisk gangbart.

Elever på frie grundskoler og efterskoler stilles ekstra dårligt mht. deres retssikkerhed

Loven lægger op til, at frie grundskoler og efterskoler kan nøjes med at foretage en intern registrering, når der anvendes fysisk magt. Det stiller elever på disse skoleformer dårligere mht. deres retssikkerhed. Tegn på unødigt brug af magtanvendelse skal tydeliggøres overfor kommunen. Hvis det bliver nødvendigt at anvende fysisk magt på frie grundskoler og efterskoler, anbefaler DAV derfor, at disse skoleformer forpligtes til at følge samme procedure som i folkeskolen. En ny lov om magtanvendelse bør derfor kobles til Friskoleloven og Lov om efterskoler og frie fagskoler.

Elever med særlige specialpædagogiske behov

DAV har tidligere kritiseret, at voksenansvarsloven kunne komme til at gælde for alle elever på SBU og BOS samt i specialklasser og på andre specialskoler. Det er derfor bekymrende at læse, at lovforslaget også kommer til at gælde for elever i disse skoler, specialklasser mv. Elever med funktionsnedsættelser som fx autisme eller ADHD og med specialpædagogiske behov skal mødes med forståelse, positive forventninger og den rette faglige støtte. Det kræver personale med viden om de særlige behov. Uro og voldsomme reaktioner blandt elever med funktionsnedsættelser bør ikke løses med magtanvendelse.

I DAV har vi svært ved at se, hvordan en lærer og ikke mindst en vikar i en konfliktsituation skal kunne skelne mellem, hvad statsministeren kalder "at være udadreagerende på den sunde måde" og så

uroskabende eller udadreagerende på en forkert måde. Vi er derfor stærkt bekymrede for, at forslaget vil føre til en stigning i antallet af magtanvendelser overfor denne elevgruppe.

Anbefaling om sproglig justering i lovforslaget

Ordet "forældre" bruges som en gennemgående term i lovforslaget. For også at inkludere de børn og unge, som har andre voksne end deres forældre til at varetage deres daglige omsorg, anbefaler DAV at lovforslaget justeres sprogligt, så der tilføjes "eller andre primære omsorgspersoner", når forældre nævnes.

De Anbragtes Vilkår står gerne til rådighed ved ønske om uddybelse af ovenstående. Kontakt politisk seniorkonsulent, Marie Mortensøn, Marie@deanbragtesvilkar.dk

Med venlig hilsen

Fransiska Mannerup

Forperson i De Anbragtes Vilkår

Camilla M. Kronborg

Sekretariatsleder i De Anbragtes Vilkår